

Huvudman

Marks kommun
markskommun@mark.se

Beslut

Datum 2025-11-12

Dnr SI 2025:5863

Sida **1 (8)**

Ärendet

Tillsyn av anpassad grundskola, årskurs 7–9, vid Lyckeskolan i Marks kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Marks kommun att senast den **23 mars 2026** ha vidtagit nedan angiven åtgärd avseende brist rörande garanterad undervisningstid. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Marks kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Marks kommun ska vidta följande åtgärder

Garanterad undervisning

1. Se till att elever som läser ämnesområden inom anpassad grundskola får minst den garanterade totala undervisningstiden om 2 450 timmar på högstadiet, om inte avvikelser är beslutade genom beslut om anpassad studiegång. Huvudmannen ska i samband med redovisningen inkomma med samtliga elevers scheman (11 kap. 7 § skollagen, 10 kap 2 § skolförordningen [2011:185] och bilaga 2 till skolförordningen).

Anmärkning

Med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) tilldelar Skolinspektionen Marks kommun en anmärkning avseende brist rörande studiehandledning på modersmålet. Marks kommun ska senast den **23 mars 2026** vidta de åtgärder som huvudmannen bedömer är nödvändiga för att avhjälpa påtalad brist. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om anmärkning får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser att undervisningen bedrivs under ledning av lärare samt lärares legitimationer, behörigheter och anställning.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till dokument.skolinspektionen@goteborg.se eller per post till Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet dnr 2025:5863 i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys inlett en tillsyn av Lyckeskolans anpassade grundskola i Marks kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid skolenheten följer gällande bestämmelser rörande lärares legitimationer, behörighet och anställning, att undervisningen ska bedrivas under ledning av lärare, att eleverna får sin garanterad undervisningstid samt att elever som är i behov studiehandledning på modersmålet får den insatsen.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, elevassistenter, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer den 1–2 oktober 2025. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Garanterad undervisningstid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Inför tillsynen har Skolinspektionen begärt att huvudmannen inkommer med en aktuell timplan och scheman för skolenheten. Skolinspektionen har även tagit del av aktuell information från kommunens hemsida som anger när elevernas läsår startar och slutar samt vilka dagar som är lovdagar respektive studiedagar. Där anger kommunen att "vårt skolår styrs av skollagen och under ett läsår har eleverna 178 skoldagar. Start- och slutdatum samt lovdagar varierar från år till år bland annat beroende på hur helgdagar infaller. Läsårstiderna gäller för alla våra kommunala förskolor och grundskolor." Utifrån den information som angetts på kommunens hemsida om när läsåret börjar och slutar samt vilka dagar eleverna har lov eller studiedagar noterar Skolinspektionen att planeringen för läsåret 2025/26 också innebär att det blir 178 skoldagar för eleverna.

Vid granskning av timplanen framgår att det anges att eleverna som läser ämnesområden ska få 1325 minuters undervisning i veckan under respektive årskurs 7, 8 och 9. Av kommunens timplan framgår att kommunen räknat med 36,1 veckor, d.v.s. cirka 180 dagar på ett läsår, vilket skulle ge en total undervisningstid om 2391 timmar under högstadiet för elever som läser ämnesområden. Som angetts ovan består dock läsåret 2025/26 de facto av 178 skoldagar. Detta innebär i så fall att elever som läser ämnesområden kommer få 2358,5 timmars undervisning under högstadiet om schemaläggningen följer timplanen och blir densamma under kommande läsår.

Skolinspektionen har även beräknat vilken undervisningstid eleverna får utifrån den aktuella schemaläggningen för eleverna i årskurs 7, 8 och 9. Vid en granskning av scheman för elever som läser ämnesområden noterar Skolinspektionen att eleverna börjar klockan 08.00 varje dag och slutar klockan 12.10 under alla dagar förutom tisdagar. Då slutar eleverna klockan 14.20. På onsdagar och torsdagar är det inlagt 10 minuters rast mellan två lektioner. Utöver detta är det inte schemalagt för någon rast alls mellan elevernas lektioner. Det är inte heller avsatt tid i schemat för lunch. Om dessa scheman följs, utan att eleverna tar rast och utan att tid dras bort då eleverna äter lunch, så har eleverna i respektive årskurs 22 timmar och 40 minuters undervisning under en vecka. Det ger en total undervisningstid under högstadiet som uppgår till 2421 timmar. Vidare uppger lärare under intervju att det inte finns beslut om att enskilda elever ska ges mindre undervisningstid än vad som är angett i klassens gemensamma schema.

I praktiken får eleverna dock mindre undervisningstid än vad som angetts i schemat, menar de intervjuade lärarna. Eleverna behöver ha rast mellan lektionerna, bland annat för att kunna gå på toaletten. Så trots att det i stort sett inte är schemalagt några raster så får eleverna ändå raster, berättar lärarna. Även om eleverna i praktiken förvisso får några få raster borde de vara fler och längre, för att eleverna ska kunna återhämta sig och få sina omvårdnadsbehov tillgodosedda och hinna förflytta sig mellan salar menar lärarna. Vid intervjun med rektor framgår att hon har kännedom om att elever missar en del undervisning på grund av elevernas omsorgsbehov. Vidare leder avsaknaden av raster till färre möjligheter för eleverna till sociala möten med klasskompisarna och med eleverna i grundskolan, som delar lokaler med den anpassade grundskolan, enligt lärarna.

Rättslig reglering

Den totala undervisningstiden för varje elev som läser ämnen i anpassade grundskolan ska vara minst 6 890 timmar. För en elev som läser ämnesområden ska den totala undervisningstiden dock vara minst 6 665 timmar. Regeringen får meddela föreskrifter om fördelning av undervisningstiden (timplan) (11 kap. 7 § skollagen).

Bestämmelser om fördelning av den garanterade undervisningstiden på ämnen och ämnesområden (timplaner) finns i bilaga 2. Huvudmannen får besluta om ytterligare undervisningstid utöver den garanterade undervisningstiden (10 kap. 2 § skolförordningen).

I skolförordningen anges att elever som läser ämnesområden inom anpassad grundskola ska få minst 2450 timmars undervisning på högstadiet (bilaga 2, skolförordningen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen och rektorn inte ser till att elever som läser ämnesområden får sin garanterade undervisningstid om minst 2450 timmar under högstadiet. Bedömningen görs utifrån att huvudmannen i timplanen planerat för att eleverna endast ska få cirka 2390 timmars undervisning (utifrån att läsåret 2025/26 ska uppgå till 180 skoldagar). Vid en beräkning utifrån att läsåret 2025/26, så som det står på kommunens hemsida, ska uppgå till 178 skoldagar blir den totala planerade undervisningstiden dock cirka 2360 timmar. Rektorn har förvisso schemalagt för att eleverna ska få mer undervisningstid än vad den planerade undervisningstiden i timplanen anger. Fast den schemalagda tiden ger eleverna cirka 30 färre timmar än den garanterade undervisningstiden. I praktiken blir det också än mindre undervisningstid eftersom eleverna behöver ta raster, även om sådana inte är inlagda i schemat.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Marks kommuns verksamhet vid Lyckeskolans anpassade grundskola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller garanterad undervisningstid för elever som läser ämnesområden. Det finns därför skäl att förelägga Marks kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Anmärkning

Studiehandledning på modersmålet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I svar på skriftliga frågor inför tillsynen har rektorn uppgett att en elev är i behov av studiehandledning på sitt modersmål, ungerska, men att kommunen inte kunnat förse skolan med en studiehandledare. I intervjuer med lärare respektive elevassistenter bekräftar de att de ser att eleven är i behov av studiehandledning på sitt modersmål för att kunna ta till sig undervisningen. Personalen berättar att de ibland använder sig av en digital "app" för att översätta ord från elevens modersmål till svenska när de ska ge instruktioner eller förklararingar till eleven. Då märker de att eleven förstår det som eleven inte förstår när de ger förklaringen på svenska. I intervju med rektorn bekräftar hon att eleven är i behov av studiehandledning på ungerska och att detta har lyfts till kommunen. I svar på kompletterande frågor från Skolinspektionen har huvudmannen uppgett att de noterat att eleven är i behov av studiehandledning på modersmålet, men att det inte finns någon studiehandledare att tillgå i kommunen. Huvudmannen uppger vidare att de inte sökt efter studiehandledare på detta språk i närliggande kommuner.

Rättslig reglering

I skolförordningen anges att en elev ska få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. En elev som ska erbjudas modersmålsundervisning och som före sin ankomst till Sverige har undervisats på ett annat språk än modersmålet får ges studiehandledning på det språket i stället för på modersmålet, om det finns särskilda skäl. Studiehandledning enligt första eller andra stycket får ges i interaktiv form med informations- och kommunikationsteknik där eleven och studiehandledaren är åtskilda i rum men inte i tid, om det inte finns någon

lämplig person inom skolenheten som kan ge studiehandledning och huvudmannen trots upprepade ansträngningar inte har lyckats anställa en sådan (5 kap. 4 § skolförordningen).

Skolinspektionens bedömning

Mot bakgrund av ovanstående omständigheter bedömer Skolinspektionen att Marks kommun inte ser till att en elev vid Lyckeskolans anpassade grundskola med behov av studiehandledning på sitt modersmål får den insatsen, vilket är en brist i förhållande till författningarnas krav.

Val av ingripande

Skolinspektionen får i stället för att meddela ett föreläggande tilldela en huvudman som står under dess tillsyn en anmärkning rörande mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten (26 kap. 11 § skollagen). Huvudmannen är då skyldig att inom viss tid åtgärda de brister som föranlett anmärkningen. Marks kommuns verksamhet vid Lyckeskolans anpassade grundskola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller att tillgodose elevers behov av studiehandledning på modersmålet. Utredningen visar att huvudmannen visserligen inte ser till att alla elever vid skolenheten med behov av studiehandledning på modersmålet får den insatsen, men att det i detta fall endast rör en elev. Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen bristen som mindre allvarlig och finner därför skäl att tilldela Marks kommun en anmärkning.

Områden utan konstaterade brister

Undervisningen bedrivs under ledning av lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärare, elevassistenter och rektorn beskriver under intervjuer att personal som är anställda som lärare planerar och genomför undervisningen vid skolenheten. Att det är så bekräftas även under Skolinspektionens lektionsobservationer då Skolinspektionen noterade att undervisningen bedrevs under ledning av läraren.

Rättslig reglering

Enligt skollagen avses med undervisning de processer som på lektioner eller vid andra lärtillfällen leds av lärare eller förskollärare mot mål som anges i förordningar och andra författningar som ansluter till denna lag och som syftar till utveckling och lärande genom att barn eller elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden (1 kap. 3 § skollagen).

Vidare anges i skollagen att lärare ansvarar för den undervisning som han eller hon bedriver och endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen, om inte någon av skollagens undantag är tillämpliga (2 kap. 13, 15 och 18 §§ skollagen).

I skolförordningen anges att eleverna genom strukturerad undervisning ska ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna ska uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper eller betygskriterier som minst ska uppfyllas och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen (5 kap. 2 § skolförordningen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Lärares legitimationer, behörighet och anställningsform

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Inför Skolinspektionens tillsyn har huvudmannen inkommit med en förteckning över vilka lärare som undervisar vid skolenheten. I förteckningen anges lärarnas anställningsform samt om de är legitimerade och vad legitimationen i så fall omfattar. Vid granskning av förteckningen framkommer att de tillsvidareanställda lärarna som undervisar vid skolenheten är legitimerade. Skolenheten har dock även anställda lärare som saknar legitimation. I intervju med rektorn berättar hon att dessa lärare är tidsbegränsat anställda upp till max ett år. Tjänsterna utlyses årsvis, men det har inte gått att få legitimerade och behöriga lärare till alla dessa tjänster, uppger rektorn.

Rättslig reglering

Enligt skollagen får endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning bedriva undervisningen (2 kap. 13 § skollagen).

Av skollagen framgår att endast den som har legitimation får anställas som lärare eller förskollärare skolväsendet utan tidsbegränsning. Den som inte har legitimation som lärare får dock anställas som lärare skolväsendet utan tidsbegränsning, om han eller hon ska undervisa modersmål (2 kap. 20 § skollagen).

Om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven enligt 13 § eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna eller barnen, får en annan lärare eller förskollärare bedriva undervisningen. En sådan lärare eller förskollärare ska vara lämplig att bedriva undervisningen, och i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande (2 kap. 18 § skollagen).

I förarbetena till skollagen 2009/10:165 (s.268) anges att för att en undantagssituation ska anses föreligga ska det som huvudprincip antingen saknas lärare som har en utbildning avsedd för den undervisning de ska bedriva eller finnas särskilda skäl med hänsyn till eleverna.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del. Detta då huvudmannen och rektorn sökt efter legitimerade och behöriga lärare för den undervisning som ska bedrivas vid skolenheten och, i de flesta fall, anställt legitimerade lärare. I de fall det inte funnits legitimerade lärare att tillgå har anställningen av icke-legitimerade lärarna varit tidsbegränsad.

X Alice Odéen

Beslutsfattare

Signerat av: Alice Odéen

X Daniel Talje

Föredragande

Signerat av: Daniel Talje

I ärendets slutliga handläggning har även utredarna Lena Asp och Karin Karlsson deltagit.